

Uppåkras forntida historia

100 f. Kr. Bosättningen inleddes, troligen kring 100 f. Kr.

200. Det första templet reses, vilket sedan stått kvar i olika skepnader i 700 år.

800. Vikingatiden börjar och Uppåkra blomstrar som religiöst och politiskt maktcentrum. I staden bor uppskattningsvis som mest uppemot 2 000 personer. Det bedrivs hantverk och

1000. Boplatsen upphör och ersätts så småningom av Lund.

Per Karsten ser i Uppåkra en unik möjlighet att folkbilda kring historia och arkeologi. Det är viktigt, menar han, att den forskning som kommer att bedrivas i ett framtida center på plats i Uppåkra förs ut till allmänheten. Annars finns inget fog för att använda skattemedel till centret, menar han. FOTO: HENRIK TOFFT

Uppåkras nutida historia

1934. Boplatsen upptäcks när en stor gård byggs sydväst om Uppåkra kyrka.

1996. Undersökningar inleds med hjälp av metalldetektorer.

2001. Större utgrävningar inleddes och har fortsatt sedan dess. Bland annat har ett tempel grävts fram samt stora hallbyggnader. Därtill har en mängd smycken påträffats.

2009. Uppåkra Arkeologiska Center bildas, en stiftelse som ska säkra satsningar på Uppåkra.

2012. Satsningen på ett arkeologiskt center i Uppåkra väntas beslutas om.

Blicken mot Uppåkra

■ ARKEOLOGI. Museichefen tar spets i arbetet med arkeologiskt center

LUND
Han fick nedläggningshotade Historiska museet på fötter. Nu vill Per Karsten ta befälet över Uppåkras framtid.

- Det här är mitt drömprojekt, säger arkeologen och museichefen.

I år avgörs Uppåkras framtid. Ska det stå något arkeologiskt och vetenskapligt center klart när Lunds universitet firar 350 år 2017 måste de första stegen tas i år. Historiska museet med Per Karsten i spetsen både förväntas och vill spela en huvudroll i förverkligandet.

Fyllt av självförtroende efter att ha lyckats modernisera och vitalisera Historiska museet sedan han blev chef där 2004 klargör Karsten en sak:

- Antingen görs detta fullt ut eller inte alls. Man ska inte göra någon halvmesyra, det här är en unik chans.

Man behöver inte lyssna länge till Per Karsten för att

inse vilken glöd han känner för Uppåkra. Under två timmar klargör han knappt utan andningspauser sin vision, en presentation kryddad med detaljrika utsvävningar om allt från hur Uppåkra kan sätta dagens klimatkris i perspektiv till hur viktigt det är att servera gott kaffe på ett museum ("en äcklig kaka och slabbigt kaffe är det mest effektiva sättet att hindra ett återbesök").

I grunden handlar allt egentligen om att vi människor är intresserade av att veta varifrån vi kommer, menar Per Karsten. Han är trygg med att om Uppåkra kan hjälpa till att förklara denna fråga kommer besökarna att hitta dit (förutsatt att en anslående skyltning kommer till stånd).

Detta kan på ett effektivt sätt göras genom att öppna upp den arkeologiska processen för publiken. Besökarna ska kunna följa arkeologernas grävningar och konservatorernas arbete med de upphittade fynden.

Dessutom är planen att flytta hela museets kulturarvsbank - sammanlagt

DÄR ÄR JOBB I HUNDRA ÅR FÖR HUNDRA ARKEOLOGER.

tio miljoner föremål från istid till nutid - från magasinet på Gastelyckan till det nya centret så att även dessa föremål ska kunna skådas och ges perspektiv, inte bara ligga och damma i en låda.

- Det blir som en arkeologisk fabrik, där allt kan skådas. Om man inte kan förklara för skattebetalarna nyttan av vad man gör så ska man kanske inte göra det, säger han.

I planerna ingår en ständigt föränderlig järnåldersutställning ("den största i Norden"), samt tillfälliga utställningar, gärna med något särskilt tema.

Verksamheten i Uppåkra

måste präglas av vetenskaplighet, fortsätter den 51-åriga Svedalabon som blev doktor i arkeologi 1994.

- Folk säger att vetenskap skrämmer. Jag säger nej. Det handlar om hur man intresserar barn och ungdomar för vetenskap och högre studier.

Han pratar ofta och passionerat om hur barn ska lockas till Uppåkra.

- Vi ska ha pedagogiska verkstäder. Barn i 9-10-årsåldern är enastående vetenskapsmän, de ställer de bästa frågorna, och de är som läskapper, de suger åt sig information.

Han berättar hur han själv i den åldern vid ett tillfälle fick följa med en anställd på Malmö museum bakom kulisserna.

- Vi fick gå med behind the scene och hålla något fantastiskt mynt. Det var en upplevelse jag aldrig kommer att glömma.

Per Karsten säger emellertid nej till att göra huskonstruktioner, annat än i digital form. Utrymme måste lämnas åt fantasin.

- När du uppför en bygg-

nad tar du bort alla möjligheter att föreställa dig den på ett annat sätt.

Däremot är det "fruktansvärt viktigt" att själva centret blir en iögonfallande byggnad, menar museichefen.

En arkitektävling tros bli första steget inför förverkligandet av projektet.

Om hans vision ska bli verklighet krävs rejält med pengar, det är han medveten om. Han talar om att det kommer krävas många tiotal personer på plats på centret.

Och på att man bör ha åtminstone ett femtioårsperspektiv på projektet. Inte minst med tanke på att Uppåkra hela tiden ger nya pusselbitar om våra förfäders levnadsvillkor.

- Där är jobb i hundra år för hundra arkeologer.

HENRIK TOFFT text
henrik.tofft@skd.se
046-18 15 44